

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Міністерства (повне найменування закладу вищої освіти (наукової установи), м. Харків
підпорядкування (у родовому відмінку), місто)
про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 Право
(галузь знань)
на підставі прилюдного захисту дисертації «Конституційні цінності в умовах формування України
як правової держави»
(назва дисертації)
за спеціальністю 081 Право
(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)
"11" червня 2025 року.

Рудня Дмитра Станіславовича, 1994 року народження,
(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача)
громадянин Україна,
(назва держави, громадянином якої є здобувач)
освіта вища: закінчив у 2017 році «Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна»
(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю Правознавство
(за дипломом)

Працює начальником юридичного відділу апарату Самарівської районної державної адміністрації в
(посада) (місце основної роботи, відомче підпорядкування, місто)

Україна, 51206, Дніпропетровська обл., Самарівський р-н, місто Самар, вул. Шевченка, будинок 7
з 23 липня 2024 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна
(найменування закладу вищої освіти (наукової установи),
Міністерства освіти і науки України, м. Харків
підпорядкування, місто)

Науковий керівник (керівники) Григоренко Євген Іванович
(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності),
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін
(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)
юридичного факультету.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій (зазначити три наукові публікації):
1. Рудень Д.С. Реалізація конституційних цінностей правосуддя в аспекті становлення правової державності в Україні. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія

«Право». 2018. № 26. С. 176–179. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/12706/12102>.

2. Рудень Д.С. Об'єднання територіальних громад як важливий феномен розвитку конституційних цінностей української правової держави. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 3. С. 203–207. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/3/35.pdf>.

3. Рудень Д.С. Негативний вплив корупції на реалізацію конституційних цінностей та становлення правової державності в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 8. С. 76–79. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2022/15.pdf.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

1. СИРОЇД Т. Л., доктор юридичних наук, (12.00.11 – міжнародне право), професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (голова ради).

Роботу оцінено позитивно, зауважень немає.

2. ЖУК Н. А., кандидат юридичних наук (12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень), доцент, старший науковий співробітник сектору порівняльного правознавства Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України (офіційний опонент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. На рівні положень наукової новизни дисертантом стверджується «факт зародження перших загальнолюдських цінностей у період первісної доби» і що «модель первісно общинного ладу... виступає своєрідним прообразом правової держави та формує відправні аксіологічні настанови для майбутньої її побудови» (с. 17-18, 210). Така позиція вступає у протиріччя з усталеними науковими підходами щодо характеристики первісних суспільств, правила поведінки в яких мали локальний (племінний), а не загальнолюдський характер, а також наукових підходів щодо становлення ідей сучасного конституціоналізму, зокрема, ідей правової державності та їх змісту. Так, право на життя людини, яке правильно розглядається Вами в дисертації як безумовна цінність, основоположне й визначальне в системі прав людини та невід'ємна ознака правової держави, у період первісних суспільств й аж до середини ХХ сторіччя такою цінністю ніяк не вважалося.

2. В числі удосконалених положень дисертант відзначає «аксіологічні підходи до процесів конституціоналізації та трансформації важливих аспектів державного та суспільного життя» і підкреслює, що «при цьому було наведено відповідні критерії для такого розмежування на основі якісних змістовних характеристик цих процесів, а також сформульовано модель зближення трансформації конституційних цінностей до їхньої конституціоналізації» (с. 19). Втім ці критерії та зазначена модель зближення не знайшли свого конкретного відображення на рівні висновків.

3. Досліджуючи трансформацію конституційних цінностей у сфері прав і свобод людини (2.1.), дисертант пов'язує утворення кіберполіції, структурних підрозділів з питань інформатизації та цифровізації в органах державного управління та місцевого самоврядування, запровадження електронного документообігу у державних та приватних структурах та електронної системи публічних закупівель (Prozorro) з «розширенням системи конституційних цінностей, які суттєво вплинули на порядок здійснення публічного адміністрування» (с. 103), не конкретизуючи, яким саме чином відбулося таке розширення під впливом цих фактів.

4. Вітаючи прагнення дисертанта до якомога широкого відображення здобутків проведеного дослідження у висновках, маємо звернути увагу на те, що стилістично їх відзначає переважно описовий, а не резолютивний характер з формулюваннями, виведеними на рівень узагальнень. Так, враховуючи, що одним із завдань дослідження зазначено визначення чинників,

які призводять до руйнації конституційних цінностей (с. 16), цей аспект міг би знайти своє відображення у висновках в узагальненому вигляді. З іншого боку, деякі з науково цікавих положень, сформульованих по ходу основного тексту дисертації, не знайшли свого відображення у висновках. Це, зокрема, стосується багатоаспектної характеристики цінності (як філософської категорії, у загальнотеоретичному та конституційно-правовому аспектах), про що йдеться на с. 43-44.

5. Дослідження процесу так званої люстрації (с. 139-143) як фактору впливу на реалізацію конституційних прав і свобод людини в Україні і висновки в цій частині були б більш обґрунтованими за умови наведення дисертантом певних статистичних даних у цьому питанні, а також прогнозування подальшого розвитку прав людини в цій царині в умовах завершення терміну здійснення «очищення влади», встановленого відповідним Законом України.

6. Маємо звернути увагу і на те, що список використаних джерел дисертації в ряді своїх позицій оформлений з недотриманням вимог, включаючи відсутність деяких джерел, покладених в основу дослідження. Таке, наприклад, стосується, Закону України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року № 1682-VII, яким було врегульовані питання щодо люстрації, якій присвячена увага в роботі.

3. ТКАЧЕНКО Євгеній Володимирович, кандидат юридичних наук (12.00.02 – конституційне право; муніципальне право), доцент, доцент кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (**офіційний опонент**).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. По-перше, питання ієрархії конституційних цінностей є чи не найдискусійнішим в правовій науці. Філософія цінностей так само має різноманітні погляди: від вибудовування жорсткої ієрархії цінностей до релятивізму і заперечення відповідної ієрархії.

Це питання має неабияке практичне значення як в практиці конституційного судочинства (розгляду справ Конституційним Судом України), так і для звичайних суддів, яким надано право трьома процесуальними кодексами (ЦПК, ГПК, КАС) не застосовувати закон, а застосовувати норми Конституції як норми прямої дії. Які погляди дисертанта щодо цієї проблематики?

2. По-друге, у роботі Ви зазначаєте, що «Конституція України виступає як важлива соціальна та правова цінність для суспільства та держави, оскільки саме вона визначає важливі умови для функціонування інститутів громадянського суспільства, розвитку конституційного ладу та організації діяльності апарату публічної влади, який здатний захищати та постійно втілювати базові конституційні цінності у соціальне середовище. При цьому, йдеться навіть не тільки про ті цінності, що прямо зафіксовані в Основному Законі, а й ті, що можуть впливати із різноманітних суспільних відносин, які регулюються іншими законодавчими актами або ті, що нормативно не закріплені, але фактично існують у практичній реальності та згодом можуть набувати загальнообов'язкових рис. Важливою особливістю Конституції України є те, що у силу специфіки принципу верховенства права та апелювання до природного права, вона не в змозі постійно фіксувати усі ті цінності, які виникають через динамічне поширення природничих та штучних чинників, які виникають у сучасному світі. Проте, незважаючи на це, Основний Закон формує загальне тло для комплексного гарантування та захисту їх, що робить його унікальним, безперешкодним та ціннісним явищем у реалізації прав та свобод людини та громадянина.

Яке значення мають конституційні цінності, зокрема людська гідність, свобода, демократія, верховенство права, обмеження влади та національна безпека, у формуванні правової держави та громадянського суспільства в Україні, і як забезпечити їх реальну дію в умовах глобальних викликів, збройної агресії та внутрішньополітичної нестабільності?

3. По-третє, як бачить дисертант проблему щодо розуміння та особливостей застосування таких конституційних цінностей як свобода людини, людська гідність, обмеження влади, національна безпека в умовах надзвичайного та воєнного стану. Яким чином в умовах надзвичайного або воєнного стану змінюється розуміння та застосування базових конституційних

цінностей – таких як свобода людини, людська гідність, принцип обмеження влади та забезпечення національної безпеки — і як забезпечити баланс між захистом прав особи та потребами державної безпеки в демократичному суспільстві?

4. По-четверте, у роботі Ви вказуєте, що «Глобальна мережа інтернет, як найвизначніше досягнення людства в інформаційній сфері, стала ключовою цінністю для утворення та розвитку нових можливостей, що дало змогу значно удосконалити реалізацію прав та свобод, зокрема права на інформацію, змінити систему та організацію публічної влади та відкрити доступ до нових матеріальних та нематеріальних благ або трансформувати їх новий формат. Але, сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення, які хоч і здатні постійно відкривати безмежні можливості, але через сучасну практику зловживання правами, які зазвичай сприяють незаконному заволодінню майна, права на майно або інших правопорушень, не завжди носять у собі позитивний характер для людини та всієї держави, що призводить до знецінення вже існуючих цінностей або сприяють їх викривленню, які гарантуються на рівні Конституції України та законів».

Яким чином розвиток глобальної мережі Інтернет та сучасних інформаційних технологій впливає на реалізацію прав і свобод людини, зокрема права на інформацію та право власності, в умовах зростання загроз зловживань і правопорушень у цифровому просторі, та які механізми можуть забезпечити баланс між відкритістю інформації і захистом основоположних конституційних цінностей в Україні?

5. По-п'яте, яким чином принцип народовладдя реалізується як базова конституційна цінність у демократичній державі та як Ви розумієте доктрину установчої влади?

4. ПЕРЕДЕРІЙ Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук (12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень), доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (офіційний рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. Автор дисертації, у контексті аналізу реалізації принципу верховенства права в Україні, зазначає, що значна частина сучасного цивільного населення не виконує якісно акти законодавства у добровільному порядку (с. 74). Вважаємо, що задля уточнення авторської позиції, потребує додаткового пояснення що мається на увазі під «якістю» виконання громадянами України положень національного законодавства;

2. У дисертації автором акцентується увага на тому, що розвиток Інтернет і поглиблення диджиталізації суспільного життя впливає безпосередньо на трансформацію конституційних цінностей (с. 103). Проте, у чому полягає трансформаційний вплив не розкривається;

3. У підрозділі 2.2 «Модернізація конституційних цінностей у сфері організації публічної влади у межах формування правової держави в Україні» автором справедливо обґрунтовується деструктивний, руйнівний вплив корупції на регуляторну роль конституційних цінностей у сфері організації публічної влади. При цьому, автор наголошує на загрозовому потенціалі корупції для реалізації конституційних цінностей переважно у сфері функціонування органів місцевого самоврядування, сектору безпеки і оборони, організації системи державної служби. Поряд із цим, поза увагою автора залишаються такі інші соціально важливі сфери як освіта, медицина, соціальне забезпечення, розвиток інфраструктури та ін.;

4. У межах підрозділу 2.3 «Зміна конституційних цінностей громадянського суспільства при формуванні правової державності на теренах України» автором стверджується, що однією із заповорок розвитку демократії як конституційної цінності повинна бути «певна дистанція» між державою і суспільством (с. 183). Автору доцільно деталізувати викладену позицію з огляду на її багатоманітне змістовне наповнення.

5. РЕНЬОВ Євген Владиславович, кандидат юридичних наук (12.00.02 – конституційне право; муніципальне право), доцент кафедри міжнародного і європейського права юридичного

факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (офіційний рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. У роботі не у повній мірі приділено увагу характеристиці конституційних цінностей у сфері національної безпеки та оборони правової держави, що викладені у анотації. У матеріалах дисертації, а саме у підрозділі 2.1, висвітлюються лише цінності кібербезпеки, які є складовою національної безпеки України відповідно до Стратегії кібербезпеки України, що була введена в дію Указом Президента України від 26 серпня 2021 року «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України».

2. У підрозділі 2.2 дисертаційного дослідження висвітлені основні аспекти прояву корупції в органах влади, що є прямою загрозою інтересам національної безпеки. Проте у роботі не запропоновано чітких рекомендацій у боротьбі з таким антисоціальним явищем. Оскільки дане питання є актуальним протягом декількох тисячоліть та потребує нових підходів у подоланні такої проблематики, що негативно впливає на розвиток конституційних цінностей, зокрема у підтриманні національної безпеки української правової держави, тому може бути предметом для обговорення на публічному захисті дисертації.

Результати відкритого голосування:

"За" 5 членів ради,

"Проти" немає членів ради,

"Утримались" немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада **присуджує**
Рудню Дмитру Станіславовичу

(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача у давальному відмінку)
ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право
(галузь знань)
за спеціальністю 081Право
(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Голова разової спеціалізованої вченої
ради

Тетяна СИРОЇД
(ім'я, прізвище)